

Docentenhandleiding les stadsrechten:

Tijdvak: Monniken en ridders, Steden en staten. (500-1500)

Deze les gaat over de stadsrechten van de Friese 11 steden. Dit zijn de leerdoelen:

Kenmerkende aspecten:

- Opkomst van handel en het ontstaan van steden

Tijdsduur: 60 minuten

Leeruitkomsten:

- De leerlingen kunnen een poster of tijdlijn maken waarin ze de geschiedenis van 1 van de 11 Friese steden uitlichten.
- De leerlingen kunnen de vragen correct beantwoorden over de stadsrechten in Friesland en laten hiermee zien dat ze snappen wat stadsrechten zijn en wat ze betekend hebben voor Friesland.
- De leerlingen kunnen een oppervlakkig onderzoek uitvoeren naar een Friese stad.

Vorbereiding en benodigdheden:

Print de boekjes en lees je in op het onderwerp. De leerlingen hoeven niet veel voorkennis te hebben over het onderwerp stadsrechten. Ook hebben de leerlingen een device nodig om onderzoek te doen naar de stad. Voor het inlezen in het onderwerp kun je als docent de volgende artikelen lezen.

<https://historiek.net/stadsrechten-betekenis-geschiedenis/81884/>

Voor informatie over de specifieke stadsrechten van de Friese 11 steden zie de volgende link.

<https://www.friesland.nl/nl/blog/historie/de-geschiedenis-van-de-friese-elf-steden>

Beginsituatie leerlingen:

Deze les is bedoeld voor leerlingen in de onderbouw. De leerlingen hoeven niet veel voorkennis te hebben.

Instructie aan leerlingen en uitvoering

1. Uitleg docent. Hier is een powerpoint bij gemaakt. De docent kan het filmpje uit de powerpoint laten zien aan de leerlingen als instap. De uitleg gaat over de stadsrechten van de 11 Friese steden. Hier wordt uitgelegd wat stadsrechten zijn en waarom ze belangrijk zijn. Er wordt niet bij de stadsrechten van iedere stad stil gestaan. De leerlingen gaan namelijk zelf op onderzoek uit.

In de eerste dia van de powerpoint geef je een introductie als docent. Je kunt het volgende vertellen:

‘Vandaag gaan we het hebben over een fascinerend onderwerp: stadsrechten. Stadsrechten zijn belangrijk omdat ze de basis vormen voor de ontwikkeling en organisatie van steden. Ze hebben een grote invloed gehad op de geschiedenis en vormgeving van onze steden zoals we die vandaag de dag kennen.

Om te beginnen, wat zijn stadsrechten eigenlijk? Stadsrechten zijn privileges en vrijheden die aan een stad worden toegekend door een heerser, vorst of andere autoriteit. Deze privileges en vrijheden gaven de inwoners van een stad bepaalde rechten en beschermingen die andere dorpen of nederzettingen niet hadden.

De verlening van stadsrechten had verschillende voordelen voor een stad en haar inwoners. Het recht op zelfbestuur stelde steden in staat om hun eigen wetten en regels op te stellen, waardoor ze zich konden aanpassen aan hun specifieke behoeften en omstandigheden. Dit bevorderde vaak de economische groei en welvaart van een stad, omdat ze meer vrijheid hadden om handel te drijven en ambachten uit te oefenen.

Daarnaast zorgden stadsrechten voor bescherming van de inwoners. Steden konden zichzelf verdedigen tegen vijandige invallen door het bouwen van stadsmuren en het organiseren van stadswachten. Bovendien konden steden rechtspraak toepassen en zelf straffen opleggen aan overtreders van de wet, waardoor de veiligheid en rechtvaardigheid binnen de stadsgrenzen goed bleef.’

Na eventueel het filmpje te hebben laten zien geef je uitleg over de opdracht.

2. De leerlingen maken de opdrachten uit het opdrachtenboekje. De laatste opdracht maakt men in tweetallen. Hierbij voegen ze alle opgedane kennis samen tot een poster of een tijdlijn.
3. De posters en tijdlijnen kunnen nabesproken worden en opgehangen in het lokaal zodat iedereen een beeld krijgt van de stadsrechten van de 11 Friese steden.
4. De leerlingen mogen een device als een laptop gebruiken om de verschillende antwoorden op te zoeken.

Voor dit alles hebben de leerlingen 1 lesuur de tijd. Zorg dat je aan het einde nog voldoende tijd over hebt om de posters/tijdlijnen te bespreken. Ook is er een antwoordenmodel beschikbaar voor de algemene vragen wanneer de docent deze nog wil bespreken.

Bronnen:

Absolute facts, <https://www.absolutefacts.nl/friesland/stadhuis-sneek.htm> (Geraadpleegd op 10-02-2023).

[De elf steden van Friesland, https://www.friesland.nl/nl/ontdek/de-elf-steden](https://www.friesland.nl/nl/ontdek/de-elf-steden) (Geraadpleegd op 19-2-2023)

Friese Hanzesteden, [Friese Hanzesteden - Geschiedenis](#) (Geraadpleegd op 10-2-2023)

Groot Sneek, <https://www.grootsneek.nl/grootsneek/cultuurexituitgaan/ijlst-viert-stadsrechten-enherdenkt-rijke-historie> (Geraadpleegd op 08-01-2023)

[Historie van Bolsward, https://www.bolsward.nl/zien-doen/historie-van-bolsward/](https://www.bolsward.nl/zien-doen/historie-van-bolsward/) (Geraadpleegd op 10-02-2023).

Museum Hindeloopen, <https://www.museumhindeloopen.nl/tags/stadsrechten> (Geraadpleegd op 10-02-2023).

Robijn V, *Het recht van en vrije Friese stad* (1e druk 2005)

[Stadsrechten - Betekenis en geschiedenis, https://historiek.net/stadsrechten-betekenisgeschiedenis/81884/](https://historiek.net/stadsrechten-betekenisgeschiedenis/81884/) (Geraadpleegd op 24-11-2022)

Tabak J, *Ijlst meer dan duizend jaar scheepsrijk* (1e druk 2010)

Vrijheid, Vetes, Vagevuur door het Fries Museum. (1e druk 2022)

Deze les is ontwikkeld door:

David Arler, student lerarenopleiding geschiedenis, NHL-Stenden Leeuwarden.

